

Slovenske knjižnice v Argentini¹

Slovenian Libraries in Argentina

Polona Majdič, Polona Vilar

Oddano: 11.2.2024 – Sprejeto: 12.3.2024

1.01 Izvirni znanstveni članek

1.01 *Original scientific article*

UDK: 026/027(=163.6:82)(043.2)

DOI <https://doi.org/10.55741/knj.68.1.2>

Izvleček

Namen: Predstaviti zgodovino slovenskih knjižnic v Argentini: orisati delovanje in organizacijo knjižnic (ali imajo katalog, kako poteka izposoja, kakšen je odpiralni čas ipd.), značilnosti uporabnikov, izposoje in obiska knjižnic, mnenje o potrebnih spremembah v njihovi knjižnici, ter predstaviti pomen knjižnic za slovensko skupnost nekoč in danes.

Metodologija/pristop: Pregled literature in terensko delo. Z respondenti iz 18 slovenskih knjižnic v Argentini smo izvedli polstrukturirane intervjuje, nato pa podatke analizirali z metodo analize vsebine.

Rezultati: Slovenci v Argentini se združujejo v društvih, ki večinoma imajo knjižnice, prav tako imajo knjižnico krovna organizacija Slovencev v Argentini Zedinjena Slovenija ter lektorata slovenščine v Buenos Airesu in Cordobi (skupaj 18 knjižnic). Največ knjižnic je v Buenos Airesu, so pa tudi v Mendoza, Barilocho, Rosario, Cordobi in Parani. Večina knjižničark je prostovoljk brez bibliotekarske izobrazbe. Gradivo dobivajo na različne načine iz Slovenije, kot darove in z dediščinami. Večina knjižnic nima kataloga, ne vodi evidence izposoje, odpiralni čas je navadno v času dogodkov v društvu. Prireditve organizirajo redko ali sploh ne. Edina storitev je izposoja, predvsem otrokom, učiteljicam slovenskih šol in starejšim članom. Le knjižnica v Barilocho je vključena v sistem COBISS. Najbolj vitalne so knjižnice društev tretjega vala emigracije, večinoma so nastale v prvem desetletju po drugi svetovni vojni. Pomembne so za

¹ Članek je nastal na podlagi magistrskega dela Polone Majdič z naslovom Slovenske knjižnice v Argentini (Majdič, 2023) pod mentorstvom prof. dr. Polone Vilar.

ohranjanje slovenske kulture in jezika, imajo pa tudi zgodovinsko, arhivsko in simbolno vrednost za skupnost.

Izvirnost/uporabnost raziskave: Prva raziskava slovenskih knjižnic v Argentini. Poleg predstavitve zgodovine in stanja knjižnic nakazuje tudi nekaj smernic za nadaljnji razvoj slovenskih izseljenskih knjižnic.

Ključne besede: knjižnice, Slovenci, izseljenstvo, Argentina, izseljenska društva

Podatkovni set: Vsi raziskovalni podatki, na katerih temeljijo rezultati, so na voljo kot del članka in niso arhivirani v nobenem drugem viru.

Abstract

Purpose: To present the history of Slovenian libraries in Argentina: outline the work and organization of the libraries (whether they have a catalogue, how lending is done, what the opening hours are, etc.), characteristics of the users, borrowing, visits of the libraries, opinions what they would change in their library, and to present the importance of the libraries for the Slovenian community in the past and today.

Methodology/approach: Literature review and fieldwork. Semi-structured interviews were conducted with respondents from 18 Slovenian libraries in Argentina, the data was content analysed.

Results: The Slovenian community in Argentina is organized in associations, most of which have libraries, as do the umbrella organization of Slovenians in Argentina, Zedinjena Slovenija, and the Slovene language lectorates in Buenos Aires and Cordoba (eighteen libraries in total). Most libraries are in Buenos Aires, but they are also present in Mendoza, Bariloche, Rosario, Cordoba, and Paraná. Most libraries are community and school libraries. The librarians are mostly volunteers without librarian education. The libraries obtain their materials from Slovenia or through donations and inheritances. Most do not have a catalogue, do not keep records of borrowed books, their opening hours are usually during society events. They rarely or never organize events. The only service they offer is book lending, mostly to children, Slovenian school teachers and older members. Only the library in Bariloche is included in the COBISS system. The most vital libraries are those of the third-wave emigration associations, most of which were founded in the first decade after the Second World War. They are important for the preservation of Slovenian culture and language, but also have historical, archival and symbolic value for the community.

Originality/practical implications: The first research on Slovenian libraries in Argentina. In addition to an overview of the history and situation of libraries, it also gives some guidelines for the future development of Slovenian emigrant libraries.

Keywords: libraries, Slovenians, emigration, Argentina, emigrant associations

Data set Metadata: All research data underlying the results are available as part of the article and no additional source data are required.

1 Uvod

Argentina je država, kjer biva največja slovenska izseljenska skupnost. Slovenski jezik je tam prisoten v slovenskih društvih in njihovih knjižnicah, zato so za ohranjanje skupnosti zelo pomembne. Tamkajšnje knjižnice do sedaj še niso bile predmet raziskovanja. Raziskavo smo deloma izvedli na študijskem potovanju, ki je bilo del priprave magistrskega dela na Oddelku za bibliotekarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Prispevek prinaša izsledke te raziskave.

2 Pregled literature

2.1 Pregled zbornikov, časopisov in revij

Raziskavo smo začeli s pregledom literature, ki je za našo temo skromna. Z izjemo članka Rozine Švent (2007) skorajda ne obstaja literatura o slovenskih izseljenskih knjižnicah. Slovenska društva v Argentini so ob različnih obletnicah izdajala zbornike. Med pregledovanjem teh zbornikov smo ugotovili, da so podatki o knjižnicah skopi. Namenjenih jim je le nekaj povedi o tem, kako so pridobili novo gradivo, kdaj so bile ustanovljene, koliko knjig približno hranijo. Največ je napisanega o slovenski knjižnici v Barilochah (Avguštin in Čop, 2008).

Nekaj podatkov najdemo v zborniku *Svobodna Slovenija*, in sicer o knjižnici Zedinjena Slovenija. Leta 1972 je bilo zapisano, da so Slovenci s Koroške, ki so prišli v Argentino, s seboj prinesli okoli tisoč knjig, ki so bile podarjene takratnemu Društvu Slovencev v Buenos Airesu. Ker pritoka novih knjig ni bilo, je zbirka hitro zastarela (Pestro družbeno življenje, 1999). Novejši podatki o knjižnici Zedinjena Slovenije so bili objavljeni leta 2021, knjižnica je imela takrat okoli tisoč knjig, potekalo je urejanje in evidentiranje knjig. Dobili so nov katalog, ki je omogočal bralcem brskanje na daljavo. O vseh drugih knjižnicah, npr. po domovih, obstajajo le omembe (Učakar, 2021).

Jevnikar (1996) je v reviji *Dve domovini* v članku »Slovenski domovi v Južni Ameriki« opisal nekaj slovenskih društev. Pri Slovenski hiši (Zedinjena Slovenija) je opisal celotno zgradbo in napisal, da so že leta 1996 potekali slovenski srednješolski tečaj in različne prireditve. Pri Slovenskem domu Carapachay je opisal zgodovino njegovega nastanka ter tudi omenil, da je dom imel prostore za izvajanje slovenskega tečaja, slovensko mašo in svojo knjižnico. Jevnikar omenja, da je imel Slovenski dom San Martin štiri šolske prostore ter sobo za šolske seje in knjižnico. Slovenski dom Miramar naj bi imel leta 1996 šolske prostore, dvorano za prireditve in tudi knjižnico. Močna skupnost Slovencev, ki se je naselila v

Lanusu in imela Hladnikov dom, je prirejala šolski tečaj, v tistem času pa naj bi imeli največjo knjižnico v primerjavi z drugimi društvi. V Mendozi so Slovenci leta 1949 ustanovili svoje društvo, kjer so poleg šolskega tečaja imeli tudi knjižnico.

Knjižnica v Hladnikovem domu v Lanusu je omenjena v zborniku ob petdesetletnici Slovenske vasi (Ahčin in Mizerit, 2002). Zabeleženo je, da je društvena knjižnica obstajala že v »prejšnjem, starem domu«, preden so zgradili današnjega, in aktivno delovala. Neznane leta so v enem letu izposodili 465 knjig. Leta 1960 je potekal tudi knjižni sejem, leta 1966 pa knjižna razstava slovenskega zdomskega tiska, kjer je bilo prodanih več kot 400 knjig. V novem domu je knjižnica dobila bolj primeren prostor in povečal se je fond knjig, vendar so si jih člani manj izposojali. Leta 1980 in 1985 sta ponovno potekali knjižni razstavi, na prvi je bilo prodanih 515 knjig (Ahčin in Mizerit, 2002).

V *Zborniku šole dr. Gregorija Rožmana* je omenjeno, da ima Rožmanova šola v San Martinu veliko knjižnico. Prve knjige je kupila šola, preostale so dobili kot darove iz Slovenije (Truden Leber, 2002).

3 Opis raziskave in metodologija

3.1 Raziskovalni problem in raziskovalna vprašanja

V Argentini je leta 2023 živelo približno 7000 Slovencev in njihovih potomcev, ki so v državo prišli v treh naselitvenih valovih. Združujejo in kulturno organizirajo se v okviru društev. Del večine njihovih domov je tudi knjižnica (Jevnikar, 1996). Glavni cilj prispevka je raziskati in opisati zgodovino slovenskih knjižnic v Argentini. Želimo torej raziskati, kako knjižnice delujejo in kako so organizirane (ali imajo katalog, kako poteka izposoja, kakšen je odpiralni čas ipd.), kdo so uporabniki, kaj si izposojajo in približno kolikokrat obiščejo knjižnico, kaj bi v svoji knjižnici spremenili ter kakšen je bil nekoč pomen knjižnic za slovensko skupnost in kakšen je danes. Vprašanja za respondente smo oblikovali glede na namen raziskovalnega dela, dotikala so se torej pomena, nastanka, delovanja in značilnosti teh knjižnic ter njihovih uporabnikov nekoč in danes.

Postavili smo naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kako so nastale in se razvijale slovenske knjižnice v Argentini?
2. Kakšno je današnje stanje slovenskih knjižnic v Argentini? Zanima nas, ali knjižnice služijo svojemu namenu, zaradi katerega so bile ustanovljene, in ali so v redni (torej vsaj mesečni) uporabi.

3. Kako delujejo te knjižnice, kako so organizirane (prostor, obseg gradiva, tip knjižnice, katalog, skrbniki, storitve, delovni čas, kako poteka izposoja ...)?
4. Kakšen je pomen knjižnic za delovanje slovenske izseljenske skupnosti v Argentini? Kakšen je bil nekoč?
5. Kakšne so značilnosti uporabnikov slovenskih knjižnic v Argentini (kaj si izposojajo, pogostost obiskov)?

3.2 Metodologija

Raziskava je sestavljena iz pregleda publicistike in iz terenskega dela. V prvem delu, pred raziskavo na terenu, smo z metodo kvalitativne analize vsebine proučili publikacije *Svobodna Slovenija*, *Zbornik Svobodne Slovenije* in *Meddobja*, kar je trajalo približno tri mesece (december–marec 2023). Vse izdajajo ali so izdajali argentinski Slovenci. Prav iz tega razloga smo jih izbrali za analizo. Namenski vzorec so tako predstavljale publikacije, v katerih so se pojavljale omembe društvenih knjižnic – o velikosti, številu knjig, odpiralnem času in dejavnostih. Pregledali smo po en članek ali poglavje v publikacijah. Pregledali smo letnike 51(1), 52(3), 77(5), 78(23, 9), 80(9, 13, 15, 16) publikacije *Svobodna Slovenija*. Podatke o knjižnicah smo našli v letniku 1971/1972 *Zbornika Svobodne Slovenije* in v več člankih po različnih letnikih publikacije *Meddobje*: 26(1–2), 28(3–4), 35(1–2), 38(1–2), 38(3–4). S tem smo želeli dobiti vpogled v nastanek, delovanje in značilnosti teh knjižnic ter njihovih uporabnikov nekoč in deloma tudi danes, saj *Svobodna Slovenija* še vedno izhaja.

Drugi del raziskave smo izvedli na terenu, in sicer v Argentini, med marcem in avgustom 2023. Na terenu smo v tem terminu izvedli polstrukturirane intervjuje z izbranimi respondenti. Še pred obiskom smo po elektronski pošti kontaktirali vsa tam delujoča slovenska društva in šole, predstavljene v prejšnjem poglavju, jih seznanili s svojimi raziskovalnimi nameni in jih prosili za sodelovanje.

S čim več društvi in šolami smo želeli vzpostaviti stik in jih na terenu obiskati ter si ogledati njihovo delovanje. Izvedli smo intervjuje z namenskim vzorcem respondentov, v katerega smo zajeli izbrane skrbnike knjižnic, odrasle uporabnike in druge osebe, ki so vedele kaj povedati o zgodovini in delovanju knjižnic. V vsakem izmed obiskanih društev smo intervjuvali predsednika društva. Kjer imajo šolo, smo intervjuvali eno ali več učiteljic, ki so v večini primerov tudi uporabnice knjižnice, druge odrasle uporabnike, v raziskavo smo zajeli tudi starejše člane in nekdane knjižničarke, ki so poročale o zgodovini delovanja društva in društvene knjižnice. Skupno smo zajeli 15 predsednikov društev, intervjuvali smo trideset učiteljic in deset drugih uporabnikov ter vključili pet starejših članov in nekdanih knjižničark. S pridobljenimi podatki smo tako lahko dopolnili

tiste iz časopisja in podali celostno sliko delovanja slovenskih knjižnic v Argentini. Populacijo je težko natančno določiti, glede na raziskavo Rozine Švent je v dvajsetih delujočih društvih skupaj vsaj tisoč uporabnikov knjižnic, če je bilo leta 2023 vseh dvajset klubov še aktivnih, bi to pomenilo populacijo dvajsetih skrbnikov (Švent, 2007). Pri naši raziskavi je sodelovalo 12 društev, izmed vseh društev smo izbrali tista, ki imajo svojo knjižnico.

Za vsako skupino respondentov (skrbniki knjižnic, uporabniki in druge relevantne osebe) smo pripravili ločen vprašalnik, so pa bili vsi vprašalniki vsebinsko sorodni. Za skrbnike knjižnic je vprašalnik obsegal devet odprtih vprašanj o tem, kako je nastala knjižnica, kakšen je njen pomen danes, kdo skrbi za knjižnico, od kod pridobivajo gradivo, kdo so uporabniki, kakšen je odpiralni čas, kako poteka katalogizacija, koliko knjig hranijo, kako poteka izposoja in ali prirejajo v knjižnici kakšne dejavnosti. Za uporabnike smo pripravili vprašalnik s petimi odprtimi vprašanji, kjer smo spraševali po množičnosti obiska knjižnice, kaj si izposojajo, kakšen odpiralni čas knjižnice bi si želeli, kakšen je pomen knjižnice v skupnosti in ali kaj pogrešajo v knjižnici. Vprašalnik za druge relevantne osebe (ugotovili smo namreč, da so učiteljice poseben tip uporabnikov knjižnic) je vseboval le okvirna vprašanja, saj smo vprašanja prilagajali glede na sogovornike in situacijo, spraševali smo jih predvsem o nastanku knjižnice in njenem delovanju v letu 2023 ter kakšen pomen ima za društvo. Vprašalnike smo na terenu zaradi značilnosti populacije in tematike po potrebi prilagodili s podvprašanji. Intervjuje smo izvedli osebno ali z videoklicem. Podatke smo prikazali z opisno statistiko ter opisno.

4 Rezultati in razprava

4.1 Slovenski domovi in šole ter njihove knjižnice

V poglavju »Rezultati in razprava« so združene ugotovitve, ki smo jih pridobili z metodo analize vsebine in z intervjuji s skrbniki knjižnic, uporabniki in drugimi osebami, ki so imele informacije o knjižnici. V prvem delu so predstavljeni zgodovina, razvoj in stanje knjižnic v času izvedbe raziskave, opisi so na koncu organizirani še v preglednici 1. Poudariti želimo, da smo pri načinih pridobivanja gradiva posvetili posebno pozornost različnim oblikam darov. Čeprav gre tudi pri dediščinah za dar, smo se odločili ločevati med tipi darov (dediščine, darovi iz Slovenije, darovi veleposlaništva, darovi članov), saj so vsi naši respondenti te razlike natančno navajali in poudarjali.

V drugem delu poglavja sledijo ugotovitve in odgovori na raziskovalna vprašanja, ki smo si jih postavili na začetku.

4.1.2 Hladnikov dom (Društvo Slovenska vas)

Ustanovitev Hladnikovega doma je povezana s slovenskim izseljenskim duhovnikom Janezom Hladnikom, ki se je leta 1936 preselil v Argentino. Velik delež Slovencev se je naselil v Lanusu, katerega četrt je dobila poluradni vzdevek Slovenska vas. Na pobudo Janeza Hladnika je bil 29. oktobra 1952 ustanovljen slovenski dom, ki je deloval še v času izvedbe raziskave, po njem se tudi imenuje.

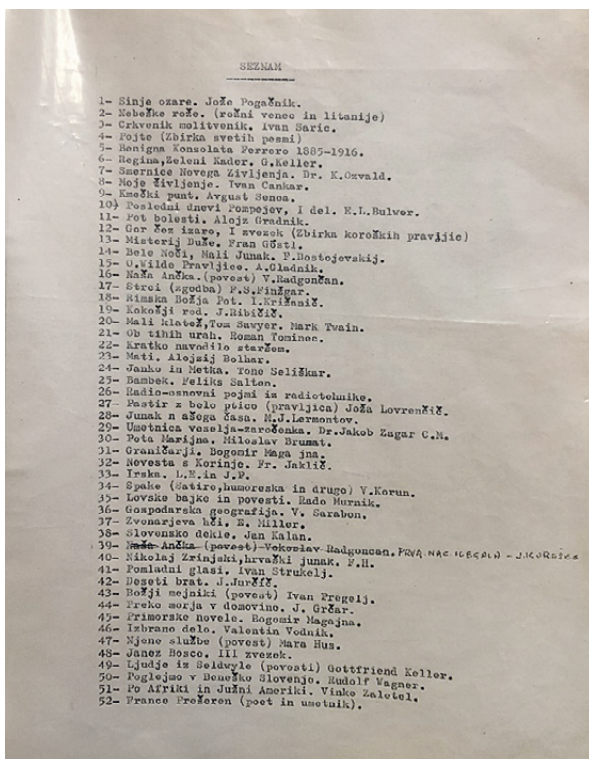
V Hladnikovem domu je knjižnica, ki jo je začel oblikovati prav Janez Hladnik. Združil je svoje knjige in darovane knjige umrlih argentinskih Slovencev. Knjige so nato leta 1952 dobile svoje mesto v slovenskem domu. Danes so postavljene v šestih omarah v eni od učilnic, ki jih uporablja šola (sliki 3 in 4). Skupno jih hranijo približno 2700. Imajo tudi fizični katalog (slika 5), kjer so popisane vse knjige, ki so jih dobili z darovi, dediščinami, od družin ali pa so jih prinesli člani doma po obisku v Sloveniji. Vsaka knjiga ima svojo številko, v katalogu pa so popisane glede na vrstni red darovanja. Knjižnica je odprta, ko je odprt dom. Včasih je bil odprt po dve uri ob sredah in nedeljah, v letu 2023 pa ob nedeljah po slovenski maši. Knjige si izposojajo predvsem člani doma, navadno za dva do tri tedne. Količina knjig, ki si jih lahko izposodijo, ni omejena, knjižničarka vodi ročno evidenco izposoje (slika 6) in po potrebi zaračuna zamudnino oziroma včasih kazen ali odškodnino, določeno s statutom društva. V okviru knjižnice v domu organizirajo tudi literarne večere in lutkovne predstave.

Slika 3: *Ovite in oštevilčene knjige* (Vir: P. Majdič)

Slika 4: Neovite in oštevilčene knjige (Vir: P. Majdič, 2023)

Slika 5: Fizični katalog (Vir: P. Majdič, 2023)

Slika 7: Notranjost knjižnice (Vir: P. Majdič, 2023)

4.1.4 Društvo Slovenska pristava

Društvo Slovenska pristava je bilo ustanovljeno leta 1966 v Castelarju v Buenos Airesu. Knjižnica, poimenovana po pisatelju Karlu Mauserju, je bila ustanovljena leta 1982. Včasih je bila razdeljena na dva dela, eden je bil namenjen otrokom, drugi pa odraslim. Imeli so tudi arhiv. Leta 1988 je knjižnica hranila približno 500 knjig. Knjige so dobivali predvsem z darovi iz Slovenije in od družin pokojnih. Leta 2002 je bil organiziran sejem podvojenih izvodov, s pridobljenim denarjem pa so kupili nove. V času raziskave je bila knjižnica razpršena po osmih razredih sobotne šole zaradi velikega števila otrok (slika 8), za knjige pa je skrbela vsaka učiteljica posebej. Še vedno imajo približno 500 knjig za otroke različnih starosti, ki so jih dobili z darovi, predvsem s slovenskega z veleposlaništva, nekaj so jih kupili od krovne organizacije povojnih slovenskih izseljencev v Argentini, Zedinjene Slovenije, nekatere pa so podarili člani društva.

Slika 8: Knjižnica v razredu za prvi razred (Vir: P. Majdič, 2023)

Kataloga nimajo, tudi seznama izposoje ne. Večinoma si uporabniki (otroci) izposodijo knjige za dva tedna ali več in nato napišejo obnovo ali nekaj narišejo, odvisno od starosti.

4.1.5 Naš dom San Justo

Naš dom San Justo je bil ustanovljen leta 1956, ko so tamkajšnji slovenski podjetniki kupili stavbo. Knjižnica v domu San Justo (slika 9) je bila ustanovljena približno petdeset let pred našo raziskavo (torej v sedemdesetih letih), ko je bila ustanovljena Balantičeva šola. Knjige so dobili iz Slovenije. Hranili so veliko starih knjig in diapozitivov, ki so jih pozneje zavrgli, saj niso bili več uporabni, zdaj hranijo filme na USB ključkih in nedavno izdano periodiko. Knjižnica je vseskozi v uporabi za potrebe sobotne šole. Do raziskave (april 2023) so bile knjige zbrane v enem prostoru, v mesecih po njej pa jih nameravajo postaviti v osem šolskih razredov, starosti otrok primerno. Hranijo približno 3000 knjig, ki so oštevilčene in postavljene po tematikah oz. vrsti gradiva (npr. slovarji). Knjižnica je odprta v času sobotne šole, takrat si uporabniki lahko izposodijo knjige. Evidenco izposoje imajo v zvezku, čas izposoje pa je odvisen od knjige. Imajo tudi katalog knjig v posebnem zvezku, v prihodnosti pa imajo namen narediti računalniški katalog. Knjižničarka vsako soboto izposoja knjige, ki jih uporabniki pridejo iskat med odmori, za vsak razred pa priredi tudi pravljíčno urico. Izvede jo tako, da pravljíco pove na pamet in prilagodi otrokom različnih starosti.

Slika 9: Knjižnica v domu San Justo (Vir: P. Majdič, 2023)

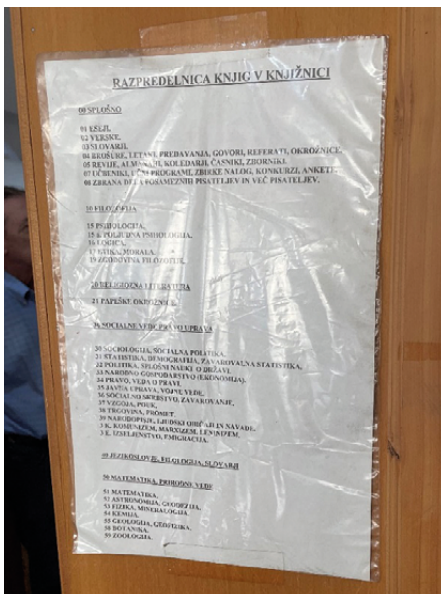
V sodelovanju z Društvom Bralna značka Slovenije je leta 2010 pripravila projekt Bralna značka, kjer so otroci morali prebrati knjige, nato pa pravilno odgovoriti na različna vprašanja, povezana z vsebino. Ob koncu leta skupaj pripravijo gledališko igro.

4.1.6 Zedinjena Slovenija

Zedinjena Slovenija je krovna organizacija Slovencev v Argentini, ki je nastala leta 1948 pod imenom Društvo Slovencev. Društva so s krovno organizacijo sodelovala tudi v času raziskave (torej leta 2023). Pod okriljem organizacije delujejo slovenske šole in Slovenski srednješolski tečaj ravnatelja Marka Bajuka. Izdajajo svoje tedensko glasilo *Svobodna Slovenija*, imajo centralno knjižnico in osrednji zgodovinski arhiv slovenske skupnosti v Argentini. Knjižnica Zedinjene Slovenije (slika 10) se je začela oblikovati leta 1948, ko so Slovenci v Argentino dobivali knjige iz Slovenije, nekaj kot dediščino pokojnih članov ali pa so bile podarjene. Vseskozi so si v knjižnici prizadevali, da bi povečali število knjig in ustanovili študijsko čitalnico, ki kot prostor žal nikoli ni bila narejena. Ker je Zedinjena Slovenija krovna organizacija vseh slovenskih društev, so del kupljenih ali darovanih knjig delili po domovih ali ravnateljem šol. Takšna praksa je bila v veljavi tudi v času raziskave leta 2023.

Slika 10: Knjižnica Zedinjene Slovenije
(Vir: P. Majdič, 2023)

Slika 11: Shema postavitve gradiva v knjižnici
(Vir: P. Majdič, 2023)

Ob nastanku knjižnice so hranili okoli 630 knjig, v letu 2023 pa je bilo v knjižnici 3000 knjig. Knjižničarka sestavlja računalniški katalog vseh knjig, jih številči ter postavlja po imenih avtorjev in tematikah (uporabne vede, umetnost, leposlovje, zgodovina, zemljepis itd.) (slika 11). V preteklosti (natančne letnice se ne spominijo) je knjižnica delovala vsak delovni dan od 16. do 20. ure, ob sobotah je bila odprta za dijake. V letu 2023 je bila odprta enkrat na mesec oziroma dvajset sobot na leto. Uporabniki so predvsem učitelji sobotne šole in člani Zedinjene Slovenije.

4.1.7 Slovensko-jugoslovansko društvo Triglav

Društvo Triglav je nastalo leta 1981 z združitvijo treh društev, kjer so se povezovali priseljenci drugega vala. Danes Slovensko-jugoslovansko društvo Triglav še vedno deluje, vendar se ohranja samo slovenska kultura, velika večina članov pa slovenskega jezika ne govori več. Vsi skupaj so zbrali knjige in nastala je knjižnica. Imela je svoj katalog, knjige so bile sistematično urejene in postavljene, zanjo je skrbela knjižničarka. Trenutno je tam še okoli 300 knjig, vendar zaradi poplave, ki se je zgodila leta 2018, knjižnica ne deluje več. Včasih je imela veliko čitalnico, kjer so lahko uporabniki brali, se tam zadrževali (slika 12), danes je od knjižnice ostala le še soba, ki je bila poplavljen, v kateri je nekaj knjig (slika 13). Potrebe po knjižnici v društvu ni več, saj malokdo še obvlada slovenski jezik.

Slika 12: Nekdanja podoba knjižnice s čitalnico (Vir: »Triglav« Historia y Realidad)

Slika 13: Današnja podoba knjižnice (Vir: P. Majdič, 2023)

4.1.8 Društvi v Parani

V okolico mesta Parana so se Slovenci prvič selili ob koncu 19. stoletja. Ta val se je hitro asimiliriral in se ni kulturno organiziral, šele v sodobnem času so se potomci teh priseljencev začeli bolj zanimati, od kod so prišli. Drugi val Slovencev se je v Parano in njegovo okolico priseljeval od leta 1926, ustanovili so svoje društvo. Slovenski jezik se je v teh skupnostih izgubil. V času naše raziskave sta delovali v Parani dve društvi.

V knjižnici v Slovenskem društvu Triglav Entre Rios (slika 14) je okoli 300 knjig. Uporabnih podatkov o zgodovini knjižnice ni. Knjige niso označene, saj v društvu skoraj nihče več ne obvlada slovenskega jezika, zato ne morejo in ne znajo razporediti knjig po temah ali kako drugače. Knjig si prav tako zaradi neznanja jezika nihče več ne izposoja. Podpredsednica društva se zavzema za to, da bi poiskali koga, ki bi lahko postavil in ustrezno obdelal knjige.

Slika 14: Nekaj slovenskih knjig v društvu Triglav Entre Rios (Vir: P. Majdič, 2023)

Slovenska fundacija Slovenski Duh je nastala leta 2017, ko se je zaradi sporov med člani ločila od precej starejšega Slovenskega društva Triglav Entre Rios. Deluje kot neprofitna organizacija, ki se zavzema za ohranjanje in širjenje slovenstva. Njen glavni namen je povezovati potomce Slovencev. Danes prirejajo dogodke, povezane s slovensko kulturo, v zvezi s knjižnico tudi bralne urice, kjer

berejo slovenske knjige v španščini. V sklopu organizacije prirejajo tudi tečaje slovenščine.

Slika 15: *Ena od omar v slovenskem kulturnem centru (Vir: P. Majdič, 2023)*

Slika 16: *Čitalnica v slovenskem kulturnem centru (Vir: P. Majdič, 2023)*

Knjižnica je locirana na dveh mestih. Večina knjig je v Slovenskem kulturnem centru (Centro cultural Esloveno) (slika 15), preostale, bolj dragocene knjige pa so na domu Carlosa Bizaia. V Slovenskem kulturnem centru je približno 700 knjig, ki so jih dobili kot dediščino ali kot darove. Knjige so razporejene po temah, v prostoru je tudi čitalnica (slika 16). Knjige si lahko izposodi kdorkoli, ki ga karkoli v povezavi s slovenščino in slovensko kulturo zanima, v dogovoru z družino Bizai, ki hrani ključke centra. V centru občasno tudi organizirajo dogodke.

4.1.9 Slovensko podporno društvo v Cordobi

Slovensko podporno društvo v Cordobi sta ustanovili dve organizaciji, in sicer Jugoslovansko društvo in knjižnici za medsebojno pomoč ter Slovensko kulturno društvo Iskra leta 1928. Podatkov o tem, kdaj so prišle knjige v društvo, ni. V času izvedbe raziskave so imeli eno omaro s knjigami, kjer so hranili približno 200 knjig (slika 17). Dobili so jih z darovi in dediščinami. Lahko se berejo v društvu, izjemoma si lahko knjigo izposodijo na dom, če skrbnica knjižnice to odobri.

Slika 17: Omara s knjigam v društvu v Cordobi (Vir: P. Majdič, 2023)

Knjižnica je odprta v času slovenskega tečaja, ki poteka enkrat na teden, navadno ob četrtnih zvečer. Knjige so oštevilčene, vendar ne obstaja kakšen katalog ali seznam izposoje.

4.1.10 Knjižnice v Mendozi

Društvo Slovencev v Mendozi so leta 1949 ustanovili priseljenci, ki so emigrirali po drugi svetovni vojni. V domu še vedno deluje slovenska šola ter potekajo različne prireditve, slovenske maše, imajo tudi svoj planinski odsek. Še danes so zelo aktivni ter ohranjajo slovensko kulturo in jezik, v društvu imajo tri knjižnice: društveno, šolsko in glasbeno.

Društvena knjižnica v Mendozi (slika 18) je bila ustanovljena leta 1951 na občnem zboru. Takrat so pozvali Slovence iz Mendoze, če lahko darujejo nekaj svojih knjig za društveno knjižnico. Skoraj vsako leto so na občnem zboru poročali o tem, koliko knjig je bilo kupljenih, koliko jih imajo, koliko je bilo izposojenih in o

financah knjižnice. Tri leta po ustanovitvi knjižnice so imeli na policah 158 knjig. Leta 1960 se je knjig nabralo toliko, da so morali knjižnico urediti in zaprositi za izdelavo nove omare, predlagali so tudi, da bi se prirejali bralni večeri, ki bi pritegnili Slovence k ohranjanju jezika in kulture. Oktobra istega leta je bila knjižnica organizirana tako, da so imeli celoten popis knjig, ki so bile urejene po imenih pisateljev, in izposojevalno kartoteko. Imeli so tudi knjižnični red in odpiralni čas knjižnice, poleg tega so imeli v svojem glasilu objavljen oglas za izposojanje knjig. Zadnja evidenca knjig v društveni knjižnici je iz leta 1967, ko je knjižničarka poročala, da imajo na razpolago 265 knjig. Danes hranijo približno 3000 knjig, ki so prišle v knjižnico z darovi drugih članov ter nakupi od Slovenske kulturne akcije. Zanimanja za knjige ni veliko, člani si izposojajo knjige v času dejavnosti v društvu, vendar le za kratek čas.

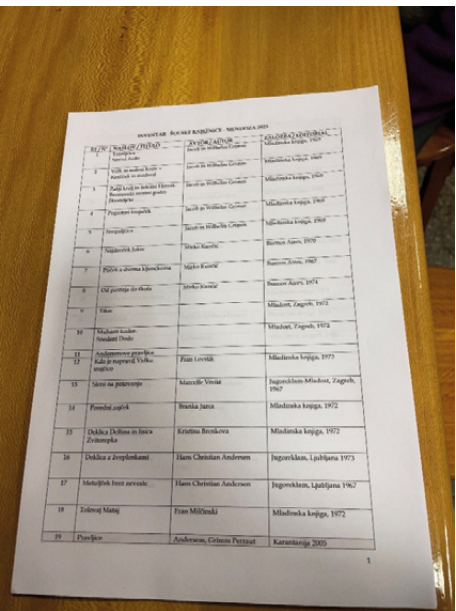
Slika 18: Knjižnica v društvu v Mendози (Vir: P. Majdič, 2023)

Šolska knjižnica (slika 19) je bila ustanovljena približno leta 1985 (natančen datum ni znan). Knjige zanjo so sprva darovale lokalne slovenske družine, zadnja

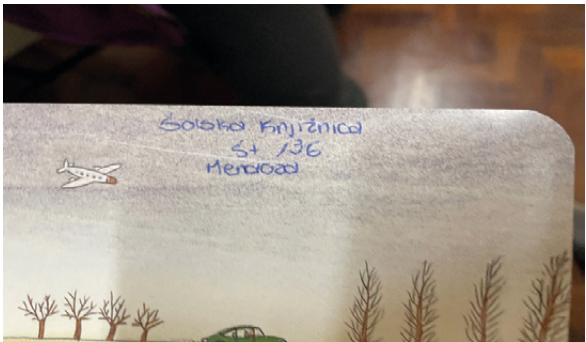
leta jih dobivajo od krovne organizacije Slovencev Zedinjena Slovenija, ki jih dobiva iz Slovenije. Trenutno hranijo 268 knjig. Za knjižnico skrbijo učiteljice, ki se menjujejo. Odpiralni čas je v času sobotnih šol, knjige si lahko izposodijo otroci. Imajo zvezek izposoje, seznam knjig imajo iz leta 2013 in ga dopolnjujejo, imajo tudi seznam filmov in risank (slika 20). Trenutno je nekaj gradiva urejene-ga, nekaj še ne. Nekaj knjig je že opremljenih s številko in zapisom, da sodijo v šolsko knjižnico, nekaj še ne (slika 21).

Slika 19: Šolska knjižnica v društvu Slovencev v Mendozi (Vir: P. Majdič, 2023)

Slika 20: Inventar šolske knjižnice v Mendozi (Vir: P. Majdič, 2023)

Slika 21: Označena in oštevilčena knjiga v šolski knjižnici (Vir: P. Majdič, 2023)

Glasbena knjižnica se je v društvu oblikovala leta 2022. Ureja jo Diego Bosquet. Knjižnica obsega neknjižno gradivo, nekaj CD-jev in notne zapise, ki jih g. Bosquet kupuje v Sloveniji in prinaša v društvo.

Slika 22: Omara s knjigami v slovensko-argentinski šoli (Vir: U. Šmon, 2023)

Prva slovensko-argentinska šola, Colegio Esloveno Anton Martin Slomšek, ki je del državnega šolskega sistema, je bila v Mendози ustanovljena leta 2010. Njena šolska knjižnica (slika 22) deluje od nastanka šole. Skupno hranijo okoli tisoč knjig, od tega jih je približno sto v slovenščini, preostale so prevodi slovenskih knjig v španščino in drugo gradivo. Knjige so dobili od slovenskih družin v Argentini, nekaj jih je poslalo slovensko veleposlaništvo. Postavljene so po temah, seznama knjig nimajo. Uporabniki so otroci, ki obiskujejo šolo, trenutno jih je 150. Vsak ima svojo izkaznico, s katero si lahko izposodi knjigo za en teden. Knjižničarka ime uporabnika in naslov knjige zapiše v poseben zvezek za izposoj. Knjižnica je odprta od ponedeljka do petka v času pouka (8.00–14.00). V knjižnici učiteljice prirejajo tudi pravljíčne urice.

4.1.11 Slovenska lektorata

V Argentini aktivno delujeta dva slovenska lektorata, eden v Buenos Airesu, drugi v Cordobi. Na nobenem od lektoratov ni samostojne knjižnice. V Cordobi so slovenske knjige del fakultetne knjižnice, tako je bilo tudi v Buenos Airesu, nova knjižnica tamkajšnjega lektorata pa je v nastajanju, a trenutno še v fazi idejne zasnove.

Lektorat slovenščine na Filozofski fakulteti v Buenos Airesu deluje od leta 2003. Tam trenutno ni knjižnice, okoli 300 slovenskih knjig hrani lektorica pri sebi doma (slika 23). V prihodnosti naj bi knjige dobile prostor na slovenskem veleposlaništvu, kjer želijo odpreti knjižnico. Kataloga ni, izposoja trenutno ni možna, knjige niso označene ali razporejene po vrstnem redu. Veliko slovenskih knjig je bilo nekoč na fakulteti, vendar so jih med reorganiziranjem knjižnice prestavili na streho fakultete in o tem niso nikogar obvestili, lektorica pa je za to izvedela prepozno. Vreme je tako uničilo dobršen del slovenskega gradiva.

Slika 23: Knjižnica pri lektorici doma (Vir: P. Majdič, 2023)

Slika 24: Knjige na Katoliški univerzi v Cordobi (Vir: P. Majdič, 2023)

Lektorat za slovenščino v Cordobi je začel delovati pozneje kot v Buenos Airesu, in sicer leta 2018. Slovenske knjige, ki so na voljo za izposajo študentom na Katoliški univerzi v Cordobi (slika 24), je priskrbelo slovensko veleposlaništvo. Knjige so vpisane v argentinski katalog na spletu in na voljo tudi za spletno izposajo, trenutno jih hranijo okoli petdeset. Tudi evidenca izposoje poteka prek njihovega avtomatizacijskega sistema ALEPH.

4.1.12 Slovensko planinsko društvo Bariloche

Slovensko planinsko društvo Bariloche je bilo ustanovljeno leta 1951, istega leta tudi knjižnica. Lovro Jan je bil prvi knjižničar in je dolgo skrbel za prirejanje knjižnih sejmov ter spodbujal branje in izposajo knjig med člani društva in drugimi ljudmi. Po letu 1991 so veliko knjig dobili od Urada za Slovence po svetu in od Ministrstva za šolstvo. V tem času so dobili največ učbenikov in drugih priročnikov za poučevanje ter so odprli šolsko knjižnico. Danes največ gradiva

dobijo od potomcev Slovencev, ki ne obvladajo več slovenščine, in od družinskih zapuščin. Uporabniki knjižnice so otroci in učiteljice, knjige pa si izposodijo po dogovoru, saj je tudi knjižnica odprta po dogovoru oziroma v času prireditev. Katalogizacija je sprva potekala s kartončki za izposajo, od leta 2006, odkar so člani sistema COBISS, pa poteka prek sistema. Do članstva v sistemu COBISS so prišli po naključju. Takratna knjižničarka je na spletu iskala možne sisteme za katalogiziranje in naletela na IZUM ter vprašala, ali bi lahko njihovo knjižnico vključili v sistem. V tistem času so COBISS začeli širiti zunaj slovenskih meja in na IZUM-u so predlog knjižničarke sprejeli ter jim pomagali vzpostaviti sistem. Trenutno imajo v bazo COBIB vpisanih 1979 knjig (brez dvojnic), okoli 300 knjig pa še čaka na vpis.

4.1.13 Društvo Slovencev Triglav Rosario

Slovenci so se v Rosario in njegovo okolico začeli priseljevati po prvi svetovni vojni, predvsem s Primorske. Leta 1937 so kupili zemljišče, začeli z gradnjo doma in ustanovili Društvo Slovencev Triglav Rosario.

Slika 25: Omara s knjigami v društvu Slovencev v Rosariu (Vir: C. Spuches)

Kmalu po ustanovitvi društva je bila ustanovljena še njegova knjižnica. Knjige so dobivali v obliki darov in zapuščin ter od veleposlaništva, tako je bilo še v letu 2023. Uporabniki so bili člani društva, vendar je izposoja knjig temeljila na

zaupanju, da bo član, ki si je izposodil knjigo, ob koncu branja knjigo zamenjal oziroma jo vrnil na svoje mesto – evidence tako niso imeli. Knjigo so si lahko izposodili v času odprtja društva, torej ob različnih dejavnostih (maša, dogodki, pevski zbori itd.). Prav tako nikoli niso imeli kataloga. Trenutno hranijo okoli 300 knjig, ki niso urejene in so v omari v enem izmed prostorov društva (slika 25), nekaj jih je v škatlah zaradi pomanjkanja prostora. Posebnih prireditev niso organizirali. Leta 2023 je bila izposoja zaradi redkih govorcev slovenščine omejena na nekaj knjig letno, izposoja je še vedno temeljila na zaupanju.

V preglednici 1 so zbrani glavni podatki o značilnostih slovenskih knjižnic v Argentini.

Preglednica 1: *Značilnostih slovenskih knjižnic v Argentini*

Knjižnica	Tip knj.	Odp. čas	Št. knjig	Katalog	Upor.	Evidenca izp.	Prireditve
San Martin	Šolska	V času sobotne šole	700	Ne	Otroci	Kartoni v knjigah	Ne
Hladnikov dom	Specialna (društvena)	Ob nedeljah po maši	2700	Fizični	Člani društva	Zvezek	Literarni večeri in lutkovne predstave
Slomškov dom	Šolska	V času sobotne šole	2000	Računalniški	Otroci	Na računalniku	Ne
Slovenska pristava	Šolska	V času sobotne šole	500	Ne	Otroci	Ne	Ne
San Justo	Šolska	V času sobotne šole	3000	Fizični	Otroci	Zvezek	Pravljичne urice in gledališke igre
Zedinjena Slovenija	Specialna (društvena)	Enkrat na mesec	3000	Računalniški	Člani društva in učitelji sobotne šole	Na računalniku	Ne
Triglav Buenos Aires	Specialna (društvena)	/	/	Ne	/	Ne	Ne
Centro cultural Esloveno	Specialna (društvena)	Po dogovoru	700	Ne	Splošna javnost	Ne	Različni slovenski dogodki
Triglav Entre Rios	Specialna (društvena)	/	300	Ne	/	Ne	Ne
Cordoba	Specialna (društvena)	Enkrat na teden – v času tečaja	200	Ne	Člani društva	Ne	Ne

Knjižnica	Tip knj.	Odp. čas	Št. knjig	Katalog	Upor.	Evidenca izp.	Prireditve
Mendoza – društvena	Specialna (društvena)	V času dejavnosti društva	2000	Ne	Člani društva	Ne	Ne
Mendoza – šolska	Šolska	V času sobotne šole	220	Fizični	Otroci	Zvezek	Pravljичne urice
Mendoza – glasbena	Glasbena	V času dejavnosti društva	Neznano	Ne	Člani društva	Ne	Ne
Colegio Esloveno Anton Martin Slomšek	Šolska	Od ponedeljka do petka od 8.00 do 14.00	1100	Ne	Otroci	Zvezek	Ne
Lektorat v Buenos Airesu	Visokošolska (ne deluje več)	/	300	Ne	/	Ne	Ne
Lektorat v Cordobi	Visokošolska	Od ponedeljka do petka od 8.00 do 20.00	50	Računalniški	Študenti	Na računalniku	Ne
Bariloche	Specialna (društvena)	Po dogovoru	2300	Računalniški	Otroci in učiteljice	Na računalniku	Ne
Rosario	Specialna (društvena)	/	300	Ne	/	Ne	Ne

4.2 Ugotovitve glede na raziskovalna vprašanja

4.2.1 Nastanek in razvoj slovenskih knjižnic v Argentini

Večina slovenskih knjižnic v Argentini (San Martin, Hladnikov dom, Slomškov dom, Slovenska pristava, San Justo, Zedinjena Slovenija, Triglav Buenos Aires, Triglav Entre Rios, Cordoba, Mendoza, Bariloche in Rosario), ki smo jih označili za društvene (specialne) ali šolske, je nastala in se začela razvijati kmalu po ustanovitvi slovenskih društev. Obstajajo torej že precej časa, njihov razvoj pa je precej nesistematičen. Veliko Slovencev je knjige prineslo iz domovine in jih hranilo doma. Ko so se začele formirati knjižnice, so jih prinašali v društvo, da bi jih lahko prebirali tudi drugi člani društva oziroma jih uporabljali otroci v okviru sobotne šole pri učenju slovenskega jezika in drugih predmetov. Skozi leta, ko še ni bila razvita informacijska tehnologija in internet, so knjige predstavljale vir informacij in preživljanje prostega časa ter izmenjevanje informacij med člani društva. Šolske in društvene knjižnice so se sčasoma začele širiti s pomočjo organizacij in založb, ki so pošiljale knjige iz Evrope, nato tudi z zapuščinami pokojnih članov, darovi različnih ljudi, nekatere knjige so pripeljali tudi sorodniki slovenskih Argentinev. Od osamosvojitve Slovenije knjige dobivajo predvsem

prek Urada Vlade republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, a je novih v primerjavi s starimi malo. Knjige, ki jih hranijo, so velikokrat zastarele oziroma uporabne le za raziskovalce specifičnih področij ali pa pomembne le po svoji zgodovinski ali sentimentalni vrednosti, nekatere niso več uporabne zaradi zastarelega jezika ali teme, novih pa ni dovolj, da bi lahko dosledno sledili razvoju jezika in novim tematikam v matični državi. Tudi zapuščine, ki jih dobijo, obsegajo knjige, ki so stare in jih večinoma že imajo. Zelo so veseli, če jim kdo prinese sodobne knjige iz Slovenije, da jih lahko prebirajo otroci v šolah ali odrasli v družtvih.

Drugačen, bolj sistematičen ter strokoven razvoj in delovanje imajo glasbena knjižnica v Mendoza, knjižnici na lektoratih v Buenos Airesu in Cordobi, Colegio Esloveno Anton Martin Slomšek ter Centro cultural Esloveno v Parani.

4.2.2 Delovanje in vitalnost slovenskih knjižnic v Argentini

V drugem raziskovalnem vprašanju smo se spraševali, ali so slovenske knjižnice v Argentini še delujoče in vitalne. Ugotovili smo, da 15 od osemnajstih knjižnic (88 %) deluje (ne delujejo knjižnice Slovensko-jugoslovanskega društva Triglav, Društva Triglav Entre Rios in na lektoratu v Buenos Airesu), njihovi uporabniki pa so predvsem člani društva, torej so odprte za javnost samo po dogovoru s predstavniki društva. Najbolj aktivne so šolske knjižnice, saj se veliko otrok udeležuje sobotnih šol ter si izposoja in bere slovenske knjige. Gradivo večinoma dobivajo kot zapuščine nekdanjih članov in kot darove, predvsem od veleposlaništva, tako da se še razvijajo in širijo, večina si želi tudi posodobiti knjižnico, urediti in katalogizirati gradivo, da bi nastali katalogi, ponekod fizični (npr. v zvezek), saj nimajo računalniške opreme, drugje, kjer opremo imajo, pa računalniški. Edina knjižnica, ki je vključena v slovenski sistem COBISS, je v Barilo-chah, v drugih knjižnicah pa sistema COBISS nikoli niso niti poznali. Prostori, v katerih so knjižnice, so samostojni, pri nekaterih šolskih knjižnicah so knjige postavljene po razredih glede na starost učencev. Knjige so zložene v omarah in so po večini urejene po imenih avtorjev ali po temah.

4.2.3 Delovanje in organiziranost slovenskih knjižnic v Argentini

S tretjim raziskovalnim vprašanjem smo želeli izvedeti, kako knjižnice delujejo in so organizirane (v katero vrsto knjižnic bi jih lahko uvrstili), ali imajo svoj katalog, kakšne so njihove storitve, delovni čas, kako poteka izposoja. Ugotovili smo, da je od 18 kontaktiranih in obiskanih knjižnic večina društvenih (speci-alnih), torej delujejo znotraj društev – teh je devet (Hladnikov dom, Zedinjena

Slovenija, Triglav Buenos Aires, Centro cultural Esloveno, Triglav Entre Rios, društvo v Cordobi, društvo v Mendoza, društvo v Barilocho, društvo v Rosario, sledijo jim šolske, ki smo jih obiskali sedem (Rožmanova šola, Slomškov dom, Slovenska pristava, Naš dom San Justo, društvo v Mendoza, Colegio Esloveno Anton Martin Slomšek) – od tega je ena glasbena (deluje znotraj društva v Mendoza), knjižnici na lektoratih v Buenos Airesu in Cordobi sta visokošolski. Večina knjižnic je odprtih po dogovoru oziroma v času izvajanja različnih dejavnosti v društvih (maša, pevski zbor, sestanki ipd.). Edini knjižnici, ki imata stalni odpiralni čas, sta šolska knjižnica v slovensko-argentinski šoli v Mendoza, ki je odprta od ponedeljka do petka od 8.00 do 14.00, in knjižnica lektorata v Cordobi, ki ima odpiralni čas od ponedeljka do petka od 8.00 do 20.00. Za knjižnice po šolah skrbijo knjižničarke ali učiteljice, v društvih eden od članov, ki se menjujejo. Katalog ima sedem knjižnic, od tega imajo tri fizični katalog, štiri pa računalniškega. Knjižnice hranijo različno število knjig, ki se giba med 200 in 3000 knjigami, odvisno od darov in velikosti prostora. Uporabniki društvenih knjižnic so člani društev, v knjižnico se jim ni treba posebej vpisati. Izrazito največ si izposojajo knjige učiteljice in učenci sobotnih slovenskih šol. Izposoja poteka s pomočjo kartonov v knjigah, prek računalnika, v nekaterih knjižnicah pa je ni več (Društvo Triglav Entre Rios, Slovensko-jugoslovansko društvo Triglav, lektorat v Buenos Airesu, društvo v Rosario), saj uporabnikov ni ali ne znajo več slovenskega jezika, izjema so knjige na lektoratu v Buenos Airesu, ki so trenutno pri lektorici doma, zato izposoja ni možna, v pripravi je prostor na veleposlaništvu. Knjižnice brez izposoje opravljajo vlogo nekakšnega arhiva, knjige imajo za člane društev, kjer se slovenščina ne govori več, predvsem zgodovinsko in sentimentalno vrednost. Prireditve v večini knjižnic ni, tam, kjer pa potekajo, so to literarni večeri, lutkovne predstave, pravljичne urice, gledališke predstave ali slovesnosti ob različnih slovenskih praznikih.

4.2.4 Pomen knjižnic za delovanje slovenske izseljenske skupnosti v Argentini

Knjižnice so bile in še vedno so pomembne za delovanje slovenske izseljenske skupnosti. V slovenskih društvih (društvene knjižnice) so imele v času ustanovitve velik pomen, saj so povezovale ljudi med seboj, ljudje so brali knjige ter si izmenjavali informacije in to je bil njihov stik z domovino in jezikom. Ker še ni bilo interneta, so informacije, kaj se dogaja v Sloveniji, prejemale redko, bili so veseli vsake knjige, ki jo je kdo prinesel ali so jo podarili društvu ter je pripomogla k ohranjanju jezika in kulture. Čeprav je imelo pravzaprav vsako slovensko društvo svojo knjižnico, je marsikateri član slovenske skupnosti imel veliko osebno knjižnico s slovenskimi knjigami tudi doma (mnogi so se z njo pohvalili in jo z veseljem pokazali tudi med raziskavo). Prav na račun teh osebnih knjižnic se je po smrti lastnikov obogatila marsikatera društvena knjižnica. V času izvedbe

raziskave društvene knjižnice niso imele več tako močnega povezovalnega pomena zaradi dostopa do informacij na spletu. V društvih člane spodbujajo k branju slovenske besede in ohranjanju jezika, čeprav je zanimanja za knjige med mladimi vedno manj, saj pogosteje berejo in brskajo na elektronskih napravah. Člane želijo pritegniti k branju knjig tudi s pomočjo uprizarjanj gledaliških iger in literarnih večerov.

Pomen teh knjižnic delno pada zaradi nerednega dotoka sodobnih knjig iz Slovenije. Društva povojne politične emigracije so v času socialistične Jugoslavije iz Evrope dobivala malo knjig, bili pa so tudi precej previdni, kakšne knjige bere njihovo članstvo. Slovenski jezik kot materni jezik živi skoraj izključno v društvih povojne emigracije. V društvih, ki so nastala pred drugo svetovno vojno (k temu lahko dodamo fundacijo Slovenski Duh), potencialnih bralcev knjig v slovenščini skoraj ni več, zato knjižnice ne morejo več zares živeti (imajo zgodovinski, arhivski in sentimentalni pomen, manj pa so pomembne za storitev izposoje ali ohranjanje jezika). Društvom povojne politične emigracije je uspelo slovenski jezik ohraniti vse do današnjih dni (zdaj se v sobotnih šolah združuje četrta generacija, rojena v Argentini). Čeprav je število članov, ki jim je slovenščina materni jezik, še vedno dovolj visoko, da društveno življenje poteka v slovenščini (ali dvojezično), večini mladih slovenskih Argentincev slovenščina predstavlja drugi jezik, ki ga pogosto sicer obvladajo, ne posegajo pa redno po literaturi v njem. Nezanemarljivo število mladih argentinskih Slovencev se je v zadnjih letih zaradi slabe ekonomske situacije v Argentini preselilo nazaj v deželo svojih prednikov. Knjige v slovenskih knjižnicah v Argentini si tako izposojajo predvsem šolarji, učiteljice in starejši člani.

V slovenskih sobotnih šolah je knjižnica bistvenega pomena za poučevanje in učenje slovenskega jezika in kulture, saj knjige predstavljajo dediščino, tako materialno kot literarno, z branjem knjig in učenjem slovenščine pa učiteljice predajajo otrokom del njihove kulture in zgodovine. V šoli otroke spodbujajo, da berejo knjige, imajo tudi sistem domačega branja, način obnove knjige pa je odvisen od starosti otrok. Te knjižnice prav tako hranijo učbenike za poučevanje v sobotnih šolah.

4.2.5 Uporabniki

V zadnjem raziskovalnem vprašanju so nas zanimali uporabniki knjižnic. V šolah smo intervjuvali učiteljice, v društvih člane društva. Ugotovili smo, da si v šolah največ gradiva v knjižnici izposojajo učiteljice za pomoč pri učenju otrok, kar je pogosto, saj šola poteka vsako soboto, razen v času počitnic. V društvih si knjige izposojajo predvsem starejši člani, saj med mlajšimi v dobi

interneta zanimanja za branje knjig ni veliko, razlog za to je, da zanje za razliko od starejših generacij slovenščina predstavlja drugi, in ne prvi jezik. Izposoja v društvenih (specialnih) knjižnicah je majhna, tisti, ki pa si izposojajo knjige, si izposojajo predvsem knjige za prostočasno branje.

5 Zaključek

Sistem slovenskih knjižnic v Argentini je torej vsaj deloma razvit, njihovo delovanje pa bi se dalo izboljšati. Predvsem bi bilo treba obstoječe knjižnice posodobiti in jih opremiti z računalniško opremo, ki bi na eni strani olajšala njihovo delovanje (katalogi, izposoja ipd.), po drugi strani pa bi v večjem številu privabila tudi mlajše uporabnike, sploh če bi vključili tudi sodobnejše oblike in formate gradiva. Dobro bi bilo, če bi vse knjižnice imele na spletu dostopen katalog ali se vključile v sistem COBISS. Predvsem v Buenos Airesu, kjer je društev veliko, bi bilo smiselno, da bi bile med sabo bolj povezane, saj prav gotovo hranijo različno gradivo. Vzpostaviti bi bilo treba več vezi s slovenskimi knjižnicami in založbami, tako za izmenjavo dobrih praks kot za pridobivanje sodobnejšega gradiva iz Slovenije. Mlade argentinske Slovence bi bilo treba čim bolj spodbujati k branju slovenske besede, saj bodo le tako knjižnice ohranile svoj smisel. Kot je ugotovila že Rozina Švent (2007) v svojem članku, tudi mi menimo, da je še vedno treba pripraviti ustrezno strokovno izobraževanje za knjižnične delavce oziroma skrbnike knjižnic za boljše, bolj strokovno in organizirano delovanje knjižnic ter pridobiti računalniško opremo (vsaj dva računalnika za vsako knjižnico, enega za uporabo skrbnika, drugega za uporabnike) za večjo dostopnost informacij. Tako bi lahko uvedli poleg glavne storitve izposoje na računalniku tudi možnost brskanja po spletu in informacijskega opismenjevanja. Zelo koristne bi bile tudi povezave učencev in odraslih iz Argentine z vrstniki v domovini, saj bi si na ta način lahko izmenjali različna znanja in zanimanja. Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu (2022) je poročal o primerljivi aktivnosti: predlagal je in že več kot dvajset let tudi izvaja izmenjavo med eno izmed ljubljanskih in eno od clevelandskih srednjih šol. Podobno bi lahko pričeli izvajati tudi z argentinskimi zdomci. Povezovanje učencev in dijakov iz Slovenije ter njihovih vrstnikov iz izseljenstva se zdi dobra ideja, saj je učenje obojestransko, učenci in dijaki iz Slovenije se tako učijo o izseljenstvu, njihovi vrstniki iz izseljenstva pa bolje spoznajo domovino svojih prednikov. Poleg tega bi veliko knjižnic potrebovalo večji prostor za gradivo ter čitalnico, kjer bi se v šolskih knjižnicah zadrževali otroci, v društvenih (specialnih) pa člani društva. Prostorsko stisko bi lahko rešili z nakupom kakšnega prostora neposredno zraven društva in šole ali znotraj društva prilagoditi prostor, ki bi ustrežal knjižnici. Nenazadnje bi lahko nekatere izsledke te raziskave upoštevale

tudi uradne inštitucije v Sloveniji pri svojih bodočih načrtih za delo z zdomci in povezovanje s Slovenci po svetu.

Viri

Ahčin, M. in Mizerit, T. (ur.). (2002). *50 let Slovenske vasi*. Društvo Slovenska vas.

Avguštin, S. A. in Čop, J. (ur.). (2008). *Slovensko planinstvo po svetu: konferenca slovenskih planincev iz sveta in Slovenije*. Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa.

Jevnikar, M. (1996). Slovenski domovi v Južni Ameriki. *Dve domovini*, 7, 97–112.

Majdič, P. (2023). Slovenske knjižnice v Argentini. [Magistrsko delo]. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Pestro društveno življenje (1999). *Svobodna Slovenija*, 52(3). <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-LVUKKDOX/7c5a1cd8-ee67-42b5-a28b-7422ffead889/PDF>

Slomškova šola (2021). Zaključek slovenskih šol v Argentini. *Svobodna Slovenija*, 80(16), 1–4. <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-JL0OGIOM/6ef0dc8d-18d5-4744-96f5-ea43a8e7c52a/PDF>

Švent, R. (2007). Vloga in pomen izseljenskih knjižnic. *Knjižnica*, 51(1), 141–154.

Truden Leber, R. (ur.). (2002). *Zbornik šole dr. Gregorija Rožmana*. Slovenska osnovna šola dr. Gregorija Rožmana.

Učakar, U. (2021). Knjižnica pod krošnjami. *Svobodna Slovenija*, 80(15), 3. <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-JYUTZ8F0/81315160-853f-4266-93f8-c5d910bb2b37/PDF>

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. (2022). *Slovenci v Južni Ameriki*. <https://www.gov.si teme/slovenci-v-juzni-ameriki/>

Polona Majdič

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
e-pošta: majdic.polona@gmail.com

Prof. dr. Polona Vilar

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
e-pošta: Polona.Vilar@ff.uni-lj.si